

DONATO KARIZI KUĆA GLASOVA

Preveo Ljubeta Babović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2020.

Naziv originala:
Donato Carrisi
LA CASA DELLE VOCI

Copyright © Donato Carrisi 2019
Translation Copyright © 2020 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03281-9

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

*Antoniju,
Mom sinu, mom sećanju, mom identitetu.*

23. februar

Milovanje u snu.

Na maglovitoj granici sa budnim stanjem, trenutak pre nego što se strmoglavi u ponor zaborava, oseća blagi dodir ledenih tankih prstiju po čelu, praćen tužnim i sasvim nežnim šapatom.

Šapatom njenog imena.

Začuvši poziv, devojčica razrogači oči. I odmah oseti strah. Neko je došao da je poseti dok se uspavljivala. Mogao je to da bude neko od starih stanovnika kuće: ponekad je čavrljala sa njima ili ih je čula kako se kreću kao miševi, grebući po zidovima.

Ali utvare su govorile unutar, ne izvan nje.

I Ado – *jadni Ado, tužni Ado* – dolazio je da je poseti. Ali za razliku od svih ostalih duhova, Ado nikada nije govorio. Zato ju je sada mučila ta konkretna pomisao.

Osim mame i tate, niko na svetu nije znao njeno ime.

Bilo je to 'pravilo broj tri'.

Užasavala ju je pomisao da je prekršila jedno od pet pravila njenih roditelja. Uvek su imali poverenja u nju, nije htela da ih razočara. Ne baš sada kada joj je tata obećao da će je naučiti da lovi pomoću luka i strele, i kada su čak i mamu nagovorili da pristane.

Ali onda pomisli: kako je to mogla da bude njena krivica?

Pravilo broj tri: nikada ne otkrivaj svoje ime tuđincima.

Nije rekla svoje novo ime nepoznatima, niti je bilo moguće da ga je neko od njih greškom saznao. Pored toga, prošlo je barem nekoliko meseci otkako nisu videli nikog u blizini poljske kuće. Bili su izolovani usred pustare u polju, a najbliži grad bio je udaljen dva sata hoda.

Bili su na sigurnom. Samo njih troje.

Pravilo broj četiri: nikada se ne približavaj tuđincima i ne dozvoli da se oni približe tebi.

Kako je onda to bilo moguće? Kuća ju je dozivala, nije bilo drugog objašnjenja. Ponekad su grede proizvodile zlokobno škripanje i muzikalne jecaje. Tata je govorio da se poljska kuća sleže na temeljima, kao kada neka stara gospođa koja sedi u fotelji povremeno oseća potrebu da se udobnije namesti. U polusnu joj je jedan od tih šumova delovao kao zvuk njenog imena. I to je sve.

Njena zabrinuta duša se smiri. Ponovo zatvori oči. San ju je svojim tihim glasom pozivao da ga sledi do onog toplog mestašceta u kojem se sve rasplinjuje.

Spremala se da mu se prepusti, kada je neko ponovo pozva.

Ovaj put se devojčica pridiže sa jastuka, ali ne izađe iz kreveta i poče da ispituje mrak u sobi. Peć u hodniku bila je ugašena satima. Hladnoća je i pored pokrivača opsedala njen ležaj. Sada je bila potpuno budna.

Ko god da ju je prizivao, nije bio u kući, bio je tamo napolju, u mračnoj zimskoj noći.

Govorio je uz prizvuk promaje koja se uvlačila ispod vrata i zatvorenih prozorskih kapaka. Ipak, tišina je bila isuviše duboka i ona nije uspevala da razazna drugi zvuk, dok joj je srce bubnjalo u ušima poput ribe koja se praćaka u kofi.

'Ko je?', želela je da upita kroz tamu. Ipak, plašila se odgovora. Ili ga je već znala.

Pravilo broj pet: ako te neki tuđinac pozove po imenu, beži.

Ustala je iz kreveta. Ali pre nego što se pokrenula, napipavajući je potražila krpenu lutku sa samo jednim okom sa kojom je spavala i zgrabila je da je ponese sa sobom. Ne paleći svetlo na noćnom stočiću, odvažila se da naslepo krene kroz sobu. Sitni koraci njenih bosih nogu odjeknuše po drvenom podu.

Mora da obavesti mamu i tatu.

Prođe kroz hodnik. Sa stepenica koje su vodile na donji sprat dopirao je miris vatre koja je lagano dogorevala u peći. Pomisli na sto od maslinovog drveta u kuhinji, na kojem su se i dalje nalazili ostaci skromne svečanosti od prethodne večeri. Torta od starog hleba i šećera koju je mama pripremila u peći na drva i kojoj su nedostajala tačno tri parčeta. Deset svećica koje je ugasila jednim duvanjem, dok je sedela na tatinim kolenima.

Dok je prilazila roditeljskoj sobi, srećne misli ispariše i ustupiše mesto mračnim predosećajima.

Pravilo broj dva: tuđinci su opasnost.

Vidjela je to svojim očima: tuđinci su uzimali osobe i odvodili ih od njihovih dragih. Niko nije znao gde su one završavale, ni šta sa desilo sa njima. Ili je možda bila isuviše mala, još nije bila spremna, i zato niko nikada nije hteo da joj ispriča. Jedino što je bilo sigurno jeste da se te osobe nikada nisu vraćale nazad.

Nikada više.

„Tata, mama... Neko je ispred kuće“, promrmlja, sa sigurnošću nekoga ko ne želi da ga više smatraju samo devojčicom.

Tata se prvi probudi, a trenutak kasnije to učini i mama. Devojčica je odmah zadobila svu njihovu pažnju.

„Šta si čula?“, upita mama, dok je tata dohvatio baterijsku lampu koju je uvek držao pored kreveta.

„Moje ime“, odgovori devojčica neodlučno, bojeći se prekora zbog toga što je prekršila jedno od pet pravila.

Ali joj niko nije ništa prigovorio. Tata upali lampu, zaklanjajući rukom snop svetlosti, i jedva osvetli tamu u sobi, kako uljezi ne bi shvatili da su budni.

Roditelji je ništa više nisu pitali. Nisu bili sigurni da li da joj poveruju ili ne. Ali ne zato što su sumnjali da je izgovorila laž, znali su da ona nikada ne bi slagala tako nešto. Samo su morali da utvrde da li je ono što je rekla stvarno ili nije. Devojčica je silno želela da je u pitanju samo njena mašta.

Mama i tata su bili na oprezu. Nisu se pomerali. Ostadoše da ćute, lagano izdignuvši glave da osluškuju tamu, kao radio-teleskopi u nje-
noj knjizi o astronomiji, kojima se pažljivo posmatra nepoznati pro-
stor skriven na nebu, sa nadom, ali i strahom da će uhvatiti neki signal.
Zato što otkriće da nismo sami u svemiru ne bi bila neminovno dobra
vest, kao što joj je objasnio tata: „Vanzemaljci ne moraju da budu pri-
jateljski raspoloženi.“

Proticale su beskrajno duge sekunde apsolutne tišine. Jedine šumove
stvarao je vetar protresajući suve krošnje drveća, bolno zavijanje zarđa-
log gvođenog vetrokaza na dimnjaku i neprekidno šuštanje koje je
dopiralo iz starog ambara – poput kita koji spava na dnu okeana.

Metalni zvuk.

Vedro pade na zemlju. Tačnije rečeno, vedro sa starog bunara. Tata
ga je vezao između dva čempresa. Bila je to jedna od zvučnih zamki
koje je svako veče postavljao oko kuće.

Vedro je bilo postavljeno blizu kokošinjca.

Htela je nešto da kaže, ali pre nego što je uspela, mama joj stavi ruku
na usta. Želela je da joj nagovesti da se možda radi o nekoj noćnoj ži-
votinji, kuni ili lisici, a ne po svaku cenu o tuđincu.

„Psi“, prošaputa otac.

To joj je tek tada palo na pamet. Tata je bio u pravu. Da je u pitanju
bila kuna ili lisica, nakon što se čula buka vedra koje je palo na zemlju,
njihovi psi čuvari bi sigurno najavili njihovo prisustvo i počeli da laju.
Ako to nisu uradili, postojalo je samo jedno objašnjenje.

Neko ih je učutkao.

Pri pomisli da je njenim krznenim prijateljima moglo da se dogodi
nešto ružno, u očima joj zaigraše tople suze. Napregla se da ne zaplače,
a neprijatnost se pomeša sa iznenadnim naletom užasa.

Njenim roditeljima je bilo dovoljno da razmene poglede. Znali su
tačno šta da rade.

Tata prvi izađe iz kreveta. Obukao se na brzinu, ali nije obuo cipele.
Mama uradi isto, ali i nešto što je za trenutak zbunilo devojčicu: uči-
nilo joj se kao da je mama čekala trenutak kada tata ne može to da
primeti. Tada je ugleda kako zavlači ruku ispod dušeka, uzima neki

mali predmet i hitro ga stavlja u džep. Devojčica nije imala vremena da shvati šta je to.

To joj se učini neobično. Mama i tata nisu imali tajni među sobom.

Pre nego što je mogla da je nešto upita, mama joj dade drugu lampu i kleknu ispred nje, stavljajući joj čebe preko ramena.

„Sećaš li se šta sada moramo da uradimo?“, upita, gledajući je pravo u oči.

Devojčica klimnu glavom. Mamin odlučan pogled ulio joj je hrabrost. Otkako su se pre otprilike godinu dana preselili u napuštenu poljsku kuću, desetinama puta su isprobale proceduru: tako ju je nazvao tata. Od tada nikada nije bilo potrebno da je sprovedu u delo.

„Čvrsto drži svoju lutku“, preporučila joj majka, zatim uze njenu malu ruku u svoju, toplu i snažnu, i povede je za sobom.

Dok su se spuštale niz stepenice, devojčica se za trenutak okrenula i ugledala kako njen otac uzima jedan od kanistera iz spremišta i posipa njegov sadržaj po zidovima gornjeg sprata. Tečnost je tekla kroz grede poda i imala je oštar miris.

Kada su stigle na donji sprat, mama je odvuče za sobom prema prostorijama iza kuće. Dok je bosim stopalima gazila po krhotinama drveta, devojčica je stegnula usne, pokušavajući da zadrži bolne jauke. Ali je ipak sve to bilo uzalud, nije više bilo potrebe da kriju svoje prisustvo. Tamo napolju, tuđinci su sve shvatili.

Čula ih je kako se kreću oko kuće, hteli su da uđu.

Već se u prošlosti događalo da nešto ili neko dođe da im preti na mestu za koje su verovali da bezbedno. Na kraju su uvek uspevali da osujete opasnost.

Ona i mama prodoše pored stola od maslinovog drveta, rođendanske torte sa deset ugašenih svećica. Pored emajlirane šolje za mleko, drvenih igračkaka koje je njen otac napravio za nju, posude sa keksom, policama sa knjigama koje su čitali zajedno svako veče posle večere. Pored svih stvari kojima mora još jednom da kaže zbogom.

Mama priđe kaminu. Zavučila ruku u unutrašnji deo odžaka, u potrazi za nečim. Konačno pronađe kraj nekakvog gvođenog lanca, pocrnelog od čađi. Poče da ga svom snagom vuče prema sebi, okrećući

ga oko kotura sakrivenog u odžaku. Jedna od ploča od pešćara poče da se pomera pod žeravicama. Međutim, bila je preteška, bio je potreban i tata. On je izmislio taj trik. Zašto mu je trebalo toliko vremena da im se pridruži? Ta nepredviđena okolnost još više je uplašila.

„Pomozi mi“, naredi joj mama.

Uhvatiše lanac i povukoše ga zajedno. Majka je bila u zanosu i naletela je laktom na saksiju od ilovače na polici iznad kamina. Nemoćno su gledale kako se ona razbija na podu. Mukli zvuk se razleže kroz sobe poljske kuće. Trenutak kasnije neko poče da snažno kuca na ulaznim vratima. Ti udarci dopreše do njih kao upozorenje.

Znamo da ste tu. Znamo gde ste. I dolazimo da vas uzmemo.

Majka i kćerka ponovo počеше da vuku lanac najenergičnije što su mogle. Kamen ispod ložišta pomerio se koliko je bilo dovoljno. Majka usmeri lampu prema drvenim stepenicama koje su vodile u podrum.

Udarci na vratima ubrzano su se nastavljali.

Ona i mama se okrenuše prema hodniku i konačno ugledaše tatu kako pristiže sa dve boce u rukama. Umesto čepova imale su mokru krpu. Devojčica je ranije viđala u šumi kako njen tata pali jednu od tih boca i onda je baca na neko suvo drvo koje onda izgori u trenutku.

Tuđinci su lupali na ulazna vrata. Na njihovo veliko čuđenje, šarke koje su ih učvršćivale počеше da se odvajaju od zida, a četiri reze kojima su vrata bila zamandaljena kao da su pri svakom udaru postajale sve krhkije.

U trenu shvatiše da ta poslednja barijera neće biti dovoljna da još dugo odoleva napadačima.

Tata pogleda njih pa onda vrata, pa ponovo njih. Nije više bilo vremena za proceduru. Zato bez previše razmišljanja klimnu glavom u njihovom pravcu i istovremeno stavi na zemlju jednu od one dve boce, ali samo da bi uzeo upaljač iz džepa.

Vrata odjednom popustiše.

Dok su senke uz urlike prelazile preko praga, tatin poslednji pogled bio je upućen njoj i mami zajedno, poput zagrljaja. U tih nekoliko trenutaka u očima njenog oca sakupilo se toliko ljubavi, saosećanja i žaljenja, da je bol zbog tog zbogom učinio večnom i nežnom uspomenom.

Dok je palio plamen, delovalo je kao da je tata nabacio blag osmeh, samo za njih dve. Onda zavitala bocu i nestade zajedno sa senkama, u velikom plamenu koji se podigao. Devojčica nije mogla da vidi ostalo, zato što ju je mama odgurnula u otvor ispod peći, pa onda krenula za njom, stežući u ruci kraj lanca.

Potrčase iz petnih žila drvenim stepenicama, rizikujući u više navrata da se sapletu. Odozgo je dopirao prigušeni prasak još jedne eksplozije. Nerazumljivi urlaci, uznemirenost.

Kada su stigle u vlažni podrum na dnu stepenica, majka je ispustila gvozdeni lanac, tako da je mehanizam zatvorio kamenu ploču iznad njih. Ali nešto se zablokiralo i ostala je otvorena poveća pukotina. Mama je pokušala da odblokira mehanizam, vukući i trzajući. Uzalud.

Po proceduri, u slučaju napada, porodica mora da pronađe sklonište tu dole, dok iznad njih kuća gori. Možda će se tuđinci uplašiti i pobeći odatle ili će možda poverovati da su umrli u požaru. Plan je predviđao da kada gore opet postane mirno, ona, mama i tata ponovo otvore kamenu otvor u podu i vrate se na površinu.

Međutim, nešto je krenulo naopako. *Sve* je krenulo naopako. Kao prvo, tata nije bio sa njima, zatim se ta prokleta ploča nije potpuno zatvorila. Za to vreme je gore sve počinjalo da plamti. Dim je već polako promicao kroz pukotinu, dolazio je da ih istera iz jazbine. A iz tog tesnog podruma nije bilo izlaza.

Mama je odvuče prema najudaljenijem uglu katakombe. Na samo nekoliko metara od njih, u hladnoj zemlji ispod čempresa, bio je pokopan Ado. Siroti Ado, tužni Ado. Moraće da ga izvade odande, da bi ga odnele sa sobom.

Ali sada ni one nisu mogle da pobegnu.

Majka joj skide ćebe sa ramena. „Jesi li dobro?“, upita.

Devojčica je privijala uz grudi krpenu lutku sa samo jednim okom i drhtala, ali ipak je dala znak da jeste.

„Onda me slušaj“, nastavi. „Sada ćeš morati da budeš vrlo hrabra.“

„Mama, bojim se, ne mogu da dišem“, reče devojčica, zakašljavši se. „Izađimo odavde, molim te.“

„Ako izađemo, tuđinci će nas odvesti, znaš to. Je li to ono što želiš?“, upita je mama prekornim glasom. „Toliko smo se žrtvovali da se to ne dogodi, a sada treba da se predamo?“

Devojčica podiže glavu prema plafonu podruma. Tu, na samo nekoliko metara od njih, već je mogla da čuje kako tuđinci pokušavaju da savladaju plamen i dođu da ih uhvate.

„Ispoštovala sam sva pravila“, branila se ona, jecajući.

„Znam, ljubavi moja“, smiri je majka, milujući je po obrazima.

Iznad njih je kuća glasova ječala u požaru, kao ranjeni džin. Bilo je nepodnošljivo. Kroz pukotinu ploče od peščara sada se širio sve gušći i tamniji dim.

„Ne preostaje nam mnogo vremena“, reče mama. „Postoji još jedan način da odemo odavde...“ Onda zavuče ruku u džep i uze nešto. Tajni predmet koji je sakrila i od tate bila je staklena bočica.

„Po jedan gutljaj za svaku.“

Izvuče čep od plute i pruži joj bočicu.

Devojčica je oklevala. „Šta je to?“

„Ne pitaj, ispij.“

„A šta će se dogoditi posle?“, upita uplašena devojčica.

Mama joj se osmehnu. „To je voda zaborava... Uspavaćemo se, a kada se probudimo, biće sve završeno.“

Ali devojčica joj nije verovala. Zašto voda zaborava nije bila u proceduri? Zašto tata nije znao ništa o tome?

Majka je uhvati za mišicu i prodrma je.

„Koje je pravilo broj pet?“

Devojčica nije shvatala zašto je morala da nabraja pravila u tom trenutku.

„Pravilo broj pet, hajde“, ponovi mama.

„Ako te neki tuđinac pozove po imenu, beži“, ponovi ona tiho.

„Broj četiri?“

„Ne približavaj se tuđincima i ne dozvoli da se oni tebi približe“, odgovori ona, ovaj put glasom koji je počeo da biva promukao od plača. „Broj tri je: ’Nikada ne otkrivaj svoje ime tuđincima, ali ja to nisam

Kuća glasova

učinila, kunem se“, opravda se odmah, prisećajući se kako je sve počelo te noći.

Mamin glas opet smekša; „Drugo pravilo, hajde...“

Trenutak kasnije: „Tuđinci su opasnost.“

„Tuđinci su opasnost“, podseti se majka zajedno sa njom, sva ozbiljna. Onda prinese bočicu ustima i ispi mali gutljaj. Opet joj je pruži.

„Volim te, ljubavi moja.“

„I ja tebe volim, mama.“

Devojčica pogleda svoju majku koja ju je posmatrala. Onda se zagleda u bočicu u njenoj ruci. Uze je i sada bez oklevanja proguta sav preostali sadržaj.

Pravilo broj jedan: imaj poverenja samo u mamu i tatu.

1

Za jedno dete porodica je najsigurnije mesto na svetu. Ili najopasnije.

Pietro Gerber se trudio da to nikada ne zaboravi.

„U redu, Emilijane: da li bi mi ispričao o tom podrumu?“

Dečak od šest godina, nežne, gotovo prozirne kože, gotovo da je delovao kao utvara. Nastavio je da ćuti. Nije ni podigao glavu sa tvrđavice od šarenih ciglica koju su do tog trenutka zajedno pravili. Gerber nastavi da strpljivo dodaje blokove na zidove, ne požurujući ga. Iskustvo ga je naučilo da će Emilijan sam pronaći pravi trenutak da progovori.

Svako dete ima svoj momenat, ponavljao je stalno.

Gerber je bio šćućuren pored Emilijana najmanje četrdeset minuta, na itisonu u bojama duge, u toj sobi bez prozora na drugom spratu zgrade iz četrnaestog veka u Ulici Skala, u strogom istorijskom centru Firenze.

Zgrada je još od samog nastanka pretvorena u jednu od firentinskih dobrotvornih ustanova, da pruži utočište izgubljenoj deci, to jest deci koju su napustile porodice, isuviše siromašne da ih zadrže, nezakonitoj deci, siročićima i maloletnicima koji su bili žrtve društveno nedopustive situacije.

Od druge polovine devetnaestog veka, zgrada je bila sedište suda za maloletnike.

Ta građevina bila je gotovo neprimetna u sjaju zdanja koja su je okruživala, neobično koncentrisanih na samo nekoliko kvadratnih kilometara, i koja Firencu čine jednim od najlepših gradova na svetu.

Ali ni to mesto nije moglo da se smatra običnim. Zbog svog porekla: prethodno je bilo crkva. Zbog ostataka Botičelijeve freske na kojoj je prikazano Blagoveštenje Bogorodice.

I zbog sobe za igranje.

Pored malih cigli kojima je bio zauzet Emilijano, bila je tu kuća za lutke, ali i vozić, raznovrsni autići, bageri i kamioni, konjić za ljuljanje, mala kuhinja za pripremu zamišljenih poslastica, kao i raznorazne plišane igračke. Bio je tu i nizak stočić sa četiri stoličice i priborom za crtanje.

Ipak, bio je to samo privid, zato što je sve na tih dvadesetak kvadratnih metara služilo da prikrije pravu prirodu tog mesta.

Soba za igranje bila je zapravo sudnica.

Na jednom od zidova nalazilo se veliko ogledalo iza kojeg su se krili sudija, javni tužilac, ali i optuženi i njihovi branioci.

Taj prostor bio je osmišljen s idejom da se očuva psihološko zdravlje malih žrtava, od kojih je traženo da budu svedoci u zaštićenim uslovima. Umesto vođenja zapisnika, dečji psiholozi su odabrali i osmislili svaki predmet u sobi da ima tačno određenu ulogu u opisu i tumačenju činjenica.

Često su se deca služila plišanim igračkama ili lutkama, izigravajući u predstavi njihove krvnike i primenjujući na lutkama isti tretman. Neka deca su više volela da crtaju nego da govore, neka su izmišljala bajke i ukazivala na ono što su pretrpela.

Međutim, ponekad se do otkrića dolazilo nesvesno.

Baš zbog toga, veseli likovi iz mašte sa postera na zidovima bdeli su nad igrama malih gostiju zajedno sa nevidljivim mikrokamerama. Svaka reč, pokret ili ponašanje snimali su se, da postanu koristan dokaz kada na kraju treba doneti presudu.

Međutim, postojale su i nijanse koje elektronske oči nisu bile u stanju da zapaze. Detalji koje je tridesettrogodišnji Pjetro Gerber već naučio da precizno uočava.

Dok je zajedno sa Emilijanom nastavljao da pravi malu tvrđavu od šarenih ciglica, pažljivo ga je proučavao, nadajući se da će uspeti da ostvari makar i najmanji znak otvaranja.

Unutrašnja temperatura je iznosila dvadeset tri stepena, sijalice na plafonu širile su blagu svetloplavu svetlost, a u pozadini je metronom otkucavao u ritmu od četrdeset otkucaja u minutu.

Najpogodnija atmosfera da se omogući potpuno opuštanje.

Kada bi neko upitao Gerbera šta je njegov posao, on nikada nije odgovarao da je dečji psiholog specijalizovan za hipnozu. Koristio je izraz koji je smislio čovek koji ga je podučio svemu i koji je najbolje ukazivao na smisao njegovog zadatka.

Uspavljivač dece.

Gerber je bio svestan činjenice da mnogi hipnozu smatraju jednom vrstom alhemičarske prakse za kontrolisanje tuđeg uma. Ili misle da hipnotisana osoba gubi kontrolu nad sobom i nad sopstvenom svešću, i završava na milost i nemilost hipnotizera, koji može da je natera da kaže ili da učini bilo šta.

To je u stvari bila samo tehnika da se pomogne osobama koje su izgubile kontakt sa sobom.

Nikada nije gubio kontrolu ni savest, a najbolja potvrda toga bila je to što se mali Emilijan igrao kao i uvek. Zahvaljujući hipnozi, nivo budnog stanja se spuštao, da bi se prekinula sva uznemiravanja iz spoljnog sveta: isključenjem svakog uplitanja, povećava se percepcija samog sebe.

Ipak, posao Pjetra Gerbera bio je još posebniji: podučavao je decu da dovedu u red svoju krhku memoriju, razapetu između igre i stvarnosti, i da razlikuju ono što je istina od onog što nije.

Međutim, vreme koje je imao na raspolaganju sa Emilijanom isticalo je, i stručnjak je mogao da zamisli iznervirani izraz lica Baldijeve, sudije za maloletnike, sakrivene iza ogledala zajedno sa ostalima. Ona ga je imenovala za savetnika na tom slučaju i upravo ga je ona stalno upućivala na ono što treba da pita dečaka. Gerberov zadatak bio je da odabere najbolju strategiju da navede Emilijana da mu pruži željene informacije. Ako ne postigne nešto u narednih deset minuta, moraće da odlože saslušanje za neki drugi datum. Ali psiholog nije želeo da se preda, bio je to već četvrti put da se susreću, bilo je sitnih koraka napred, ali nikada pravog napretka.

Emilijan, dečak utvara, moraće da u sedištu suda ponovi priču koji je sasvim neočekivano ispričao učiteljici u školi. Problem je bio što od tada više nije spomenuo 'priču iz podruma'.

Nikakve priče, nikakvog dokaza.

Pre nego što je objavio neuspeh i tog pokušaja, hipnotizer je dopustio sebi još jedno uspostavljanje kontakta.

„Ako ne želiš da pričaš o podrumu, nije važno“, reče. Onda, ne čekajući reakciju maloletnika, prestade da pravi tvrđavicu. Naprotiv, uze nekoliko obojenih ciglica i poče da pravi novu građevinu tik uz postojeću. Emilijan to primeti, zastade i začuđeno se zagleda u njega.

„Crtao sam u mojoj sobici, kada sam začuo dečju pesmicu...“, reče malo kasnije tihim glasom i ne gledajući ga u oči.

Gerber nije pokazao nikakvu reakciju, već ga je pustio da priča.

„Onu o radoznom dečaku. Znate li je?“ Emilijan poče da ponavlja, pevajući: „*Ima jedan radoznali dečak – igra se u ćošku – u mraku koji čuti – onda začuje neki glas – to je jedna utvara pajac – poziva po imenu – tog radoznalog dečaka – hoće da mu da poljubac.*“

„Da, znam je“, priznade psiholog, nastavljajući da se igra, kao da je u pitanju najobičniji razgovor.

„Zato sam otišao da vidim odakle dolazi...“

„I, jesi li otkrio?“

„Dolazila je iz podruma.“

Gerber je prvi put uspeo da odvede Emilijanov um izvan sobe za igranje. Sada su bili u dečakovoj sobi. Mora da ga zadrži tu što je duže moguće.

„Jesi li otišao da vidiš šta je u podrumu?“

„Da, sišao sam.“

Emilijanovo popuštanje je bilo značajno. Psiholog mu kao nagradu pruži jednu obojenu ciglicu, dopuštajući mu da učestvuje u gradnji nove tvrđavice.

„Pretpostavljam da je bio mrak. Nije te bilo strah da ideš dole sam?“ upita, prvi put testirajući pouzdanost malog svedoka.

„Ne“, odgovori dečak, bez ikakvog kolebanja. „Svetlo je bilo upaljeno.“

„I šta si pronašao tamo dole?“